енергію росту і розвитку, ніж сучки. Починаючи з 10-12 місяців життя, уповільнюється ріст організму і відбувається його розвиток, головним чином, за рахунок набуття певних об'ємних і широтних розмірів, формується м'язова маса.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданов Е.А. Происхождение домашних животных.-М.: Сельхозгиз, 1937.-С.90-95.

2. Боголюбский С.Н. По поводу пастушьих собак (овчарок) Туркменистана// Собаководство и дрессировка.-1927.-№15.-С.3-5.

3. Калинин В.А., Иванова Т.М., Морозова Л.В. Отечественные породы служебных собак азиатского происхождения.-М.: Патриот, 1992.-155с.

4. Малайдах И. Среднеазиатская овчарка. Аспекты селекции//Pets-Питомцы.-2003.-№3.-С.10-11.

Мычко Е.Н., Беленький В.А. Среднеазиатская овчарка.-М.: "Ипол", 1996.-192с.

УДК 636.4.31.5

ТЕХНОЛОГІЯ ПРИВЧАННЯ ТА ОДЕРЖАННЯ СПЕРМИ ВІД КНУРІВ–ПЛІДНИКІВ НА ФАНТОМ

***В.О.Мельник**, кандидат біологічних наук, доцент*
***О.О.Кравченко**, здобувач*
Миколаївський державний аграрний університет

У статті удосконалено технологію привчання та одержання сперми від кнурів-плідників на фантом. Розроблено спосіб і прилад для одержання концентрованої суміші статевих атрактантів з передвер'я піхви свинок. Відпрацьовано схему стимуляції прояву статевих рефлексів і активізації сперматогенезу у кнурів, які не проявляли статеві рефлекси. Доведено породні відмінності в наслідках привчання кнурів віддавати сперму на фантом.

В статье усовершенствована технология приучения и получения спермы от хряков-производителей на фантом. Разработан способ и прибор для получения концентрированной смеси половых атрактантов с преддверия влагалища свинок. Отработана схема стимуляции проявления половых рефлексов и активизации сперматогенеза у хряков, которые не проявляли половые рефлексы. Доказаны породные отличия результатов приучения хряков отдавать сперму на фантом.

Широке впровадження та застосування в свинарстві штучного осіменіння свиноматок вимагає наявності кнурів-плідників привчених віддавати сперму на штучну вагіну або мануально на фантом. На сьогодні племінний кнурець коштує 2-2,5 тис. грн., але деякі з них мають понижену спермопродуктивність або взагалі не придатні до відтворення, тому господарство в таких випадках несе збитки. До продажу або початку племінного використання кнурів необхідно провести їх оцінку за якістю спермопродукції [2, 3].

Кнури з якістю сперми нижче за вимоги I класу для відтворення не допускаються. За даними чисельних авторів, 40-60% кнурів бракується через неможливість привчання до садок на фантом, а деякі кнури взагалі не проявляють статевих рефлексів навіть на свиноматок в охоті [1, 4, 5, 6].

Тому привчання кнурів віддавати сперму на фантом, оцінка її якості, вплив різних факторів на прояв статевих рефлексів залишається досить актуальною проблемою в галузі свинарства.

Дослідження проводилися в чотирьох племінних господарствах: СТОВ ім. Мічуріна Братського району (на кнурах великої білої породи), АФ "Міг-Сервіс-Агро" Новоодеського району (на кнурах породи дюрок та великої білої породи), ПП "Техмет-Юг" Жовтневого району (на кнурах червонопоясної спеціалізованої лінії), ДНДГ "Сонячне" Миколаївського району (на кнурах української м'ясної породи). В господарствах застосовують різні технології утримання кнурів-плідників — вільно-вигульне, дозовані вигули на майданчиках, постійне утримання в станках без вигулу, примусовий моціон. Привчання кнурів починали з 4-10 місяців в зимово-весняний періоди. Використовували фантоми ССХ — 2 та дерев'яні, які накривали на період привчання шкірою свиноматки, забитої під час статевої охоти. Для підсилення запахів фантом та зовнішній отвір підготовленої до одержання сперми штучної вагіни, встановленої в фантом, зрошували змивами з передвер'я піхви. Нами було розроблено спосіб одержання концентрованої суміші статевих атрактантів — з секретів Бартолінових і вестибулярних залоз передвер'я піхви, які виділяються в період тічки і охоти.

Для зручності і швидкості промивання передвер'я піхви у свинок застосовували зроблений нами простий прилад (див. рис.).

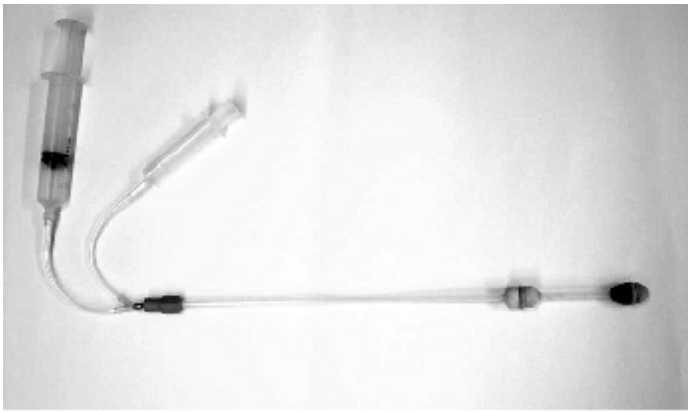

Рис. Прилад для одержання статевих атрактантів від свинок

Прилад складається з катетера (1), який закінчується головкою (2), за нею знаходяться отвори (3), манжет (4), який закриває вихід з передвер'я і попереджає витікання промивної рідини, трійника (5) і двох шприців (6) – один з рідиною, другий для продувки катетера повітрям. У молодих свинок, які перший раз підлягають осіменінню, передвер'я піхви має довжину від 7 до 10 см, і відділено від піхви добре розвиненою поперековою складкою, яка заважає введенню головки катетера. Катетер обережно вводили у передвер'я піхви до поперекової складки, на що вказує важкість подальшого просування головки катетера. Шприцом через трійник (5) промивна рідина (40-50мл) подавалася через отвори катетера (3) у передвер'я піхви і 4-5 разів цю рідину вводили та відсмоктували з передвер'я. Одержану рідину зберігали в холодильнику у склянці з притертою кришкою. Зрошення фантома проводили безпосередньо перед пригоном кнура в манеж, що сприяло активізації кнурів та жвавому прояву статевих рефлексів.

Молодих кнурів в манеж приганяли групами, в яких вони утримуються, а до фантома допускали по 2-3 голови. Тривалість

та періодичність роботи залежала від їхньої поведінки та індивідуальних особливостей. Кнури сильного типу за темпераментом прояву статевих рефлексів — локомоторного, обнімального та еректції проявляли ці рефлекси після 1-3 пригонів до фантома, а кнури слабкого типу — після 7-10.

Активність прояву статевих рефлексів привчаємих кнурів зростала, коли один з них робив садку на фантом в присутності інших, вони сідали на фантом з боків; тоді їм підставляли заздалегідь підготовлену штучну вагіну. Якщо кнура не вдавалось привчити такими методами, то в манеж до фантома на 1- 1,5 години приганяли свинку в охоті, що підвищувало прояв статевих рефлексів кнурів. Важкопривчаємим кнурам для активізації прояву статевих рефлексів надавали можливість робити садку біля фантома на свинку в охоті і обережно направляли пеніс у фантом або підставляли штучну вагіну. Після одержання першого еякулята, кнурів знову використовували на наступний день для закріплення статевих рефлексів, а потім надавали їм 6-7 днів відпочинку. Таку ж методику привчання віддавати сперму на фантом застосовували для дорослих кнурів-плідників.

Для кнурів, які взагалі не проявляли статевих рефлексів на фантом і на свиноматку в охоті, ми розробили і впровадили схему стимуляції статевих рефлексів і активізації сперматогенезу. Таким кнурам раз в тиждень внутрішньом'язево вводили 1000 м.о. сироваточного гонадотропіну і 10% суспензію АСД — II фракції на ЗООВІТі-3, а за 30-45 хв. до пригону в манеж їм внутрішньом'язево вводили по 20-30 од. окситоцину. Практично всі кнури після триразової обробки проявляли статеві рефлекси і віддавали сперму на штучну вагіну.

Встановлено, що оптимальний вік кнурів, в якому необхідно починати привчання до одержання сперми на фантом, — це 4-6 місяців, при досягненні ваги 60-85 кг, тоді вдається привчити до 80% кнурів. Коли починали привчання кнурів у віці 7-9 місяців, вагою 100-125кг — привчили 65% кнурів. Серед дорослих кнурів, які використовувались при природному паруванні свиноматок у манежі, де стояв фантом, т.п. існував у них стійкий рефлекс на

манеж, після 10-денного відпочинку привчили 80% до садок на фантом.

Доведено і породні відмінності по привчанню кнурів. Так, для привчання кнурів породи велика біла та дюрок – досить 2-3 пригона в манеж і в них виробляються стійкі статеві рефлекси на фантом з штучною вагіною. Важче привчаються кнури червонопоясної спеціалізованої лінії та української м'ясної породи, яких відповідно вдалося привчити – 65% після 9-12 пригонів в манеж до фантома.

ЛІТЕРАТУРА

1. Басовський М.З., Рудик І.А., Буркат В.П. Вирощування, оцінка і використання плідників. – К.: Урожай, 1992. – С.164-170.

2. Інструкція з бонітування свиней. – К., 2003. – С.16.

3. Інструкція із штучного осіменіння свиней. – К.: Аграрна наука, 2003. – 55с.

4. Квасницкий А.В. Искусственное осеменение свиней. – К.: Урожай, 1983. – С.74-100.

5. Коваленко В.Ф. Підвищення репродуктивної здатності свиней. – К.: Урожай, 1985. – С.44-54.

6. Рибалко В.П. Выращивание и оценка хряков в условиях элевера. – М.: Агропромиздат, 1999. – 31с.

УДК 619:613:636.3:424.546.49

СЕЗОННІ ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВ МІКРОКЛІМАТУ ВІВЧАРЕНЬ В УМОВАХ ГОСПОДАРСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

***А.О.Бондар**, старший викладач*
Миколаївський державний аграрний університет

У статті наведено результати дослідження сезонної динаміки коливання температури та вологості повітря у вівчарнях. У весняні періоди 2001-2002 років температура повітря у вівчарнях в умовах господарств Миколаївської області не відповідала нормативним даним. Відносна вологість повітря вівчарень мала високі показники в зимовий період 2001-2002 років. Дано рекомендації щодо оптимізації мікроклімата у вівчарнях даних господарствах.

В статье наведены результаты исследований сезонной динамики колебаний температуры и влажности в овчарнях. В